

Kulturudvalget
(L 19 - bilag 78)
(Offentligt)

KULTURUDVALGET
L 19 - bilag 78 (offentligt)

Kulturudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Hellerup 10.11.2002

Vedr.: L 19 – ændringen af ophavsretsloven – parallelimport

Som filminstruktør og iøvrigt filmsamler vil jeg gerne supplere bemærkningerne fra Danske Filminstruktører om parallelimport.

Jeg er instruktør af filmen *Min Metier*, en dokumentarfilm om Carl Th. Dreyer. Filmen fik fremragende anmeldelser og blev i 1996 hædret med en *Robert* som "årets bedste dokumentarfilm" og nomineret til en *Bodil* i kategorien "årets bedste film". Ikke desto mindre er det ikke en film, der er så efterspurgt, at den økonomisk kan bære en kommerciel udgivelse på det danske marked.

Jeg har derfor sammen med Dreyers fotograf, Henning Bendtsen, været involveret i en amerikansk udgivelse af *Min metier* sammen med Carl Th. Dreyer-filmene *Ordet*, *Gertrud* og *Vredens dag*. Ingen af disse film er tilgængelige på DVD på hverken det danske eller europæiske marked..

Det har været en fornøjelse at arbejde sammen med det amerikanske selskab *The Criterion Collection*, som i arbejdet med filmværkerne lægger stor vægt på teknisk og kunstnerisk kvalitet og som med rette nyder stor anseelse. Selskabet er kendt for at udgive specialversioner af filmklassikere fra hele verden. Udover de film, jeg har medvirket til at fremstille, har det også glædet dansk film i form af Carl Th. Dreyers *Jeanne d'Arc* (med hjælp af Casper Tybjerg fra Københavns Universitet) og den gamle danske stumfilmklassiker *Heksen* instrueret af Benjamin Christensen, og hvor Casper Tybjerg også var involveret. Heller ikke disse film er udsendt herhjemme på DVD - de er ikke engang at finde på Video.

Der er to ting, Danske Filminstruktører (DFI) overser i deres indlæg.

1. Spørgsmålet om udgivelse af efterspurgte værker

Lovforslaget forhindrer selvfølgelig ikke danske udgivelser af film, som efterspørges af et dansk publikum. Men det udgangspunkt – at filmene efterspørges – er præcis den forkerte antagelse i denne debat. Specialimporten handler jo netop om de film, der IKKE efterspørges og dermed ikke udgives herhjemme. F.eks. de nævnte film.

Specialforretningerne fungerer i den forbindelse som supplerende kulturformidlere, hvor den traditionelle distributionsform ikke rækker.

Selvfølgelig går danskerne ikke glip af *Ringenes Herre* eller *Stjernekrigen*, men det hører med til billedet, at hovedparten af verdens film hverken bliver vist i biografene eller bliver udgivet på video i Danmark. Det er derfor, det er sådan en stor oplevelse at besøge en specialbutik med egen import: Man præsenteres for det ene filmværk efter det andet, man aldrig har hørt om, og som man af den grund heller ikke konkret efterspørger. Men et besøg i en specialbutik er jo netop med til at udvide ens horisont på det område.

Jeg mener som filminstruktør og filmsamler, at specialimporten og specialforretningerne er med til at sikre et alsidigt kulturudvalg. Det ville være synd, hvis den danske befolkning skulle afskæres fra at se Carl Th. Dreyers film på DVD, og det vil blive det uundgåelige resultat, hvis lovforslaget vedtages.

Det vil jeg illustrere med denne lille historie: Da Dreyer-boksen udkom lavede Henning Bendtsen og jeg sammen med Laserdisken en lille happening, hvor vi præsenterede filmen, snakkede med publikum, uddelte plakater og gav autografer. Laserdisken sørgede for omtale af begivenheden ved at udsende en pressemeldelse og ved at skrive om det i Laserdiskens egne kataloger. Da det kom den danske rettighedshaver for øre, blev Laserdisken truet med retssag. Jeg finder situationen grotesk, og jeg ser truslen om retssag som et bevis på, at de danske rettighedshavere VIL forhindre import af specialudgivelser, hvis de får et retsgrundlag at gøre det på. Og ærligt talt lidt ulogisk - for da der er tale om værker, som ingen dansk distributør kan se noget kommercielt potentielle i, og derfor ikke vil udsende - så virker de da nærmest censuragtigt og kulturelt småligt, at man vil forhindre en rundspredelse af noget af Danmarks ypperste filmkunst, bare fordi det netop er i Amerika at man har større respekt for den danske filmkat og vore klassikere.

2. Spørgsmålet om kunstneriske kvalitet

Udover at jeg i Laserdisken køber DVD- film har jeg som filminstruktør et særligt forhold til Laserdisken i kraft af, at Hans Kristian Pedersen og hans bror Niels Ole Pedersen var inviteret med som specielle gæster, da Sammenslutningen af Danske Filminstruktører i 1995 holdt Store Bededagstræf på Den Europæiske Filmhøjskole i Ebeltoft.

Anledningen var vores fælles kamp om respekten for filminstruktørernes kunstneriske anseelse. Mens SADF førte sag mod DR, der havde vist Sydney Pollacks *3 Days of the Condor* i en forfærdelig udgave, førte Laserdisken sag mod den danske videobranche om retten til at udleje filmen i det korrekte letterbox-format, så danskerne i det mindste fik et alternativ til tvs og den danske videobranches pan/scan-udgaver. Det var en retssag, SADF støttede så godt vi kunne. Selvom vi tabte begge retssager, var – og er – de kunstneriske rettigheder stadig værd at kæmpe for.

Hvis det handlede om efterspørgsel alene, ville alle videofilm formentlig stadig blive udgivet i pan/scan. Det er kun takket være en ihærdig oplysningsindsats fra filminstruktørerne og entusiaster som folkene i Laserdisken, at forbrugerne idag er klar over, at pan/scan hverken er den eneste eller den bedste måde at vise film på. Der opstår ikke uden videre en efterspørgsel på film i letterbox-format. Kulturformidling er

andet end at opfylde en efterspørgsel, som ofte er styret af reklamer rettet mod den bredeste fællesnævner mere end noget andet.

Spørgsmålet om parallelimport er også et spørgsmål om kunstnerisk kvalitet. Hvis lovforslaget vedtages, vil rettighedshaveren utvivlsomt forbyde salg af den importerede version. Dermed forsvinder det sidste alternativ til den pan/scan-version, filminstruktørerne sammen med Sydney Pollack allerhelst vil have forbudt.

Når jeg køber DVD-plader fra USA, er det også fordi respekten for filmværker som kunstværker vitterligt er større i USA, og det afspejles i den vare, der tilbydes. Personligt vil jeg derfor også sige, at jeg rent faktisk selv som filminstruktør er ganske stolt over at have fået min film udsendt i USA, og lige så stolt over at se den på salgsreolen nede i Laserdisken, vel vidende at på denne måde er min film, på en oveordentlig flot måde, tilgængelig for danske film-entusiaster. Og jeg ser kun det foreliggende lovforslag som et alvorligt anslag mod mit arbejde som filminstruktør, en markant forringelse af muligheden for udbredelse af den europæiske filmkunst, og en yderligere optrapning af det jo ganske reelle faktum, at markedet endnu mere kun vil bestå af de amerikanske main-stream og gennemsnits produktioner, som de fleste hjemlige distributører af video og DVD mener de kan tjene penge på.

Jeg ville nok personligt, hvis jeg var i jeres - politikernes sko, lige tænke mig om endnu en gang før dette lovforslag bare sættes iværk - og ihvertfald som et minimumskrav sikre, at man så ihvertfald rakte den kunstneriske film den hånd, evt. ved et pålagt krav om distribution af danske/europæiske filmtitler på Video/DVD, evt. i samarbejde med filminstituttet i produktionen, men distribueret gennem de kommercielle distributører, der som de eneste tilgodeses med dette lovforslag.

Jeg vil afslutningsvist henvise til den erklæring, SADF i 1994 skrev til Laserdisken: "*Vi ville se det som et barokt kulturpolitisk tilbageslag, hvis dele af markedet fik held til at forhindre distribution i den til enhver tid bedst mulige kvalitet*".

Med venlig hilsen
Torben Skjødt Jensen
filminstruktør

Point Of No Return Productions
Gersonsvej 17
2900 Hellerup

- x Jeg tillader mig at vedlægge det Criterion katalog man finder sammen med netop Dreyer DVD-boxen. Derigennem vil i kunne se de værker som laserdisken ikke længere må importere - film af Lars Von Trier, Ingmar Bergmann, Andrei Tarkovsky, Federico Fellini, Jean Cocteau, Sergei Eisenstein, Akira Kurosawa, Fritz Lang, Luis Bunuel for at nævne nogen. Praktisk taget ingen af disse film er udsendt i Danmark - hverken på DVD eller Video.
- x Kataloget er fremlagt til låns i Parlamentarisk Afdelings arkiv.

